

ЗАСТОСУВАННЯ НЕЧІТКОГО КЛАСТЕРНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ КРИТИЧНОГО СТАЖУ В РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНО ОБУМОВЛЕНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

Чікіна Н.О., Антонова І.В.

*Національний технічний університет
"Харківський політехнічний інститут", м. Харків*

У роботі розглянуті результати досліджень, що проводились в рамках науково-дослідницьких робіт ДУ "Інститут дерматології та венерології АМН України" сумісно з НТУ "ХПІ" на підприємствах хімічно-фармацевтичної промисловості, у яких були виявлені групові і індивідуальні фактори ризику. Наявність таких факторів дало змогу побудувати експертну систему прогнозу ризику розвитку професійно обумовлених захворювань (ПОЗ) на основі нечіткої логіки.

Результатом роботи побудованої системи є оцінки ризику θ_R – дефазифіковані значення вихідної лінгвістичної змінної $\tilde{X}_0$. Для визначення рівня ризику розвитку ПОЗ проводився кластерний аналіз отриманої сукупності оцінок θ_R на групи, що відповідають станам ризику розвитку ПОЗ. "Буферна зона", що утворюється при цьому, містить значення оцінок θ_R , які в тій або іншій мірі належать одночасно двом сусіднім кластерам. Щоб визначити міру належності кластерам об'єктів "буферної зони" необхідно провести нечіткий кластерний аналіз c -середніх.

Результатом нечіткого кластерного аналізу є отримані значення центрів $\theta_R^{(j)}$ кластерів $\tilde{S}_j$ ($j = \overline{1, k_0}$), які відповідають різним рівням ризику розвитку ПОЗ, а також μ_j – міра належності кількісної оцінки θ_R кластеру $\tilde{S}_j$ для робітника A_i ($i = \overline{1, m}$).

Під час тестування для кожного робітника A_i система визначає на момент обстеження $t = t_0$ оцінку θ_R , залежну від наявності тих або інших індивідуальних і групових факторів ризику розвитку ПОЗ, а також рівня адаптованості до шкідливих умов праці. Це, у свою чергу, дає можливість побудувати індивідуальні криві динаміки ризику L_i , задаючи деяку функціональну залежність θ_R від стажу t . Аналіз динаміки показника θ_R за індивідуальними кривими L_i ризику дозволяє встановити критичний стаж в розвитку ПОЗ для робітника A_i . Наявність цієї інформації сприяє підвищенню якості оцінки стану здоров'я робітників шкідливих підприємств під час профілактичних оглядів.